

UNOHTUMATON LOMA

-Loma vai lamaloma?

Kristiina Hakovirta

Muistitietokeruu loma- ja lomautusmuistoista 2010-2011

–”Vietin ihan ensimmäisen palkallisen kesälomani opiskelun jälkeen. Oli hieno tunne päästä lomalle. Toteutin monta vuotta haaveenani olleen pyöräretken ja pyöräilimme teltoa mukanani ympäri Suomea poikakaverini kanssa. Reitti meni...” (Marja 26)

–”Työt oli mielessä vielä pitkään lomalle jäätyä ja paluu töihin alkoi ahdistaa hitosti viikkoa ennen loman loppumista. No, lomautustieto siel sit odotti meitä lomilta palaavia...” (Jani 38)

Lomalla kaikki on toisin -tutkimuksessa kaksi kertojaa kuvasi vuoden 2007 kesälomaansa. *Unohtumaton loma* -kirjoituskilpailun avulla etsimme laajemmin tietoja suomalaisten kesälomavietosta ja lomamuistoista, vieläpä muistojen karikkoiselta puolelta, jossa yritysten lomautukset yleistyivät yhteiskunnassa.

Loma voi tarkoittaa vaikkapa ensimmäistä palkallista vuosilomaasi. Tai ehkäpä muistat lähtemättömästi jonkin hauskan mökkiloman perheen kesken kotimaassa tai tuetun lomaviikon lomajärjestön, työpaikan tai ammattiosaston kesäkodissa. Toki voit muistaa sen jännityksen, jonka ensimmäinen lomamatkasi ulkomaille aiheutti. Toisaalta muisteltava lomasi voi olla myös ikävällä tavalla mieleenpainuva, se voi olla työntäyteinen ja stressaava kesäloma tai jopa pakko-loma irtisanomisuhkan alla.

Kerujulistus

Lomista

Monelle varhaiset lomamuistot liittyvät koulutyön taukoamiseen kesänviettoon, jolloin perhe lomaili yhdessä. Mutta lomamuistoja on muunkinlaisia. Vuosiloma on laajentunut viikon kesälomasta ja päättyneet lisälomiksi. 1970-luvun lopulla yritykset aloittivat laajat lomautukset, jolloin alettiin puhua pakkolomista. Keruu keskittyy sekä kesälomanviettoihin että keräämään muistikuvia vastentahtoisista lomista. Ns. lamalomat seurasivat toisiaan talouden laskukierteissä.

”Kun kesä tulis, nii en varjoa hakis”, huokaus pakkasella

Työväen muistitieto kertoo entisaikain metsä- ja rakennustyöntekijöiden kierteistä töiden perässä talvin kesin. Määrämittainen palkallinen loma oli pitkään vain vakituksessa työsuhteessa olevilla. Yrittäjät, viljelijät, kotiäidit ja monet muut saivat pitää lomansa miten kykenivät, useimmiten ei mitenkään. Mitä lomasta on kerrottavissa, kun puolet väestöstä on varsinaisen työelämän ulkopuolella opiskelemissa, työttömänä, omaishoitajana tai eläkkeellä. Jotta lomalle pääsy helpottuisi, on pitkään ollut mahdollista käyttää lomajärjestöjen tuettuja lomiamia.

Kirjoituskilpailulla haemme lomakuvia eri vuosikymmeniltä, paikkakunnilta ja elämänvaiheista. Tällä tavalla toteutettu muistitietokeruu pyrkii tallentamaan kokemuseräistä tietoa lomavietosta. Olet sitten ikäveteraani, keski-ikäinen tai nuorempi, voit yhtä lailla tarttua aiheeseen. *Unohtumaton loma*-kirjoituskilpailun ja muistitiedon keruun aika on 15.10.2010 - 31.3.2011.

Kirjoitusohjeet

Vaikka kyseessä on kirjoituskilpailu, muistelijoiden välinen viimeisen päälle kilpaileminen ei ole tämän muistitietokeruun henki. Kirjoita omana itsenäsi vapaamuotoisesti. Kun olet päättänyt, mistä unohtumattomasta lomastasi kirjoitat, voit tyhjentää muistihavaintojasi rennosti ja pinnistelemättä oikein kirjoituksen kanssa. On tärkeää, että kirjoitat ylös mahdollisimman tarkkaan omakohtaisesti kokemasi, näkemäsi, kuulemasi ja jopa haistamasi lomat.

Kirjoitusohjeet pähkinänkuoressa: Kuvaa lomamuistosi mahdollisimman tarkkaan kirjoituksessasi. Kirjoita mieluiten tietokoneella ja tallenna **rtf** (rich text format) tiedostomuodossa. Pituus noin 6-8 liuskaa, voi olla pidempikin. Merkitse kirjoituksen alkuun nimesi, syntymävuotesi, ammattisi ja yhteystietosi (osoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite). Tekstin tulee olla aiemmin julkaisematon.

Minne postitetaan?

Tekstitiedostot tulee lähettää sähköpostitse osoitteeseen:

tmtkeruu@gmail.com

Sähköpostin aihekenttään merkintä: **LOMA**

Kirjalliset vastaukset postitetaan osoitteeseen:

Työväen Muistitietotoimikunta

Sörnäisten rantatie 25

00500 Helsinki

Kirjekuoreen merkintä: **LOMA**

Vastausaika

Palkitsemisessa mukana olevien kirjoitusten tulee olla perillä arvostelua varten ajoissa. Keruu-aika on: **15.10.2010–31.3.2011**. Unohtumatonta lomaa koskevan muistitiedon lähettäjien puoleen voidaan kääntyä muunkin mahdollisen materiaalin tallentamiseksi.

Kysyttävää?

Kirjoituskilpailun ja muistitiedon keruun vastuhenkilöt ovat dosentti **Anu-Hanna Anttila** Turun yliopistosta ja muistitietosihteeri **Risto Reuna** Työväen Arkistosta.

Kilpailua ja keruuta koskevat yhteydenotot ja kyselyt:

Risto Reuna

risto.reuna@tyark.fi

puh. 09-7743 1170

Kirjoituskilpailun palkinnot ja palkintoraati:

Toimikunta jakaa palkintoina yhteensä 1500 euroa:

I palkinto 800 euroa

II palkinto 400 euroa

III-V palkinto 100 euroa

Palkintoraadin puheenjohtajina toimivat rouva **Eeva Ahtisaari** ja tietokirjailija **Sakari Kiuru** sekä muina jäseninä tiedottaja **Sanni Halla-aho**, päätoimittaja **Tuomo Lilja**, prof. **Pirjo Lyytikäinen**, toiminnanjohtaja **Päivö Puhakainen**, prof. **Lotte Tarkka** ja puheenjohtaja **Esa Vilkuna**.

Kuinka muistella unohtumatonta lomaa?

Seuraavien kysymysten avulla voit palauttaa mieleesi muistikuvia unohtumattomista lomista.

1. Koululaisen ja opiskelijan kesäloma

Kesäloimat liittyvät kouluun tai opiskeluihin. Muistele yhtä kesälomaasi esimerkiksi miettimällä näitä kysymyksiä: Mikä loma sinulle on lapsuuden tai nuoruuden lomista jäänyt erityisesti mieleesi? Mitä lapsuuden kesälomalla teit? Mökkeilittekö, matkailitteko autolla, retkeilittekö vai olitteko vesillä perheen kanssa? Entä opiskelijana, missä olit töissä ja mitä teit sinä unohtumattomana kesänä työksesi? Kenen kanssa teit töitä ja vietit vapaa-aikaasi töiden jälkeen? Entä mihin käytit kesäloimatienestejäsi? Mitä kommelluksia unohtumattomaan lomaasi liittyy?

2. Työntekijän loma

Työntekijän loma voi olla palkallista vuosilomaa, tai jos sitä ei ole kertynyt riittävästi, voi se olla palkatontakin lomaa eli ”omaa lomaa”. Muistele yhtä mieleesi jäänyttä vuosilomaasi esimerkiksi miettimällä näitä kysymyksiä: Mitä muistat ensimmäisistä palkallisista kesälomistasi ja niiden vietosta, onko jotakin erityistä jäänyt mieleen? Sisälsikö unohtumaton lomasi mökkeilyä tai matkustamista? Vietitkö lomasi yksinäsi vai yhdessä jonkun toisen tai perheen kanssa? Pitikö lomaa suunnitella ajoissa etukäteen, jos niin millä tavoilla? Oliko loma-aikasi riittävä ja riittävätkö rahasi? Entä saitteko puolisososi kanssa pidettyä loman samaan aikaan? Oliko lomasi lomaa vaiko työntäyteistä aikaa? Mikä teki lomastasi unohtumattoman: ensikertaisuus, loman täydellinen onnistuminen vai kertakaikkinen meno pilalle?

Vai oliko ”lomasi” pakkoloma, joka ei oikeasta kunnon lomasta käy? Kerro mitä kaikkea tapahtui. Poistuitte mielenosoituslakkoon? Järjestyneiden työntekijöiden muistoissa on pitkiä aikoja, jolloin työtaistelun tai -sulun takia mm. 1956, 1971, 2005 oltiin pitkiä aikoja pois työpaikalta. Pitkästyttikö, miten vietit ajan?

3. Tuettu loma

Tuettuja lomia tarjoavat useat järjestöt vähävaraisille, suurperheisille ja sellaisille ihmisille, joille ei muutoin olisi ollut mahdollisuuksia lomailuun. Onko sinun unohtumaton lomasi tuettu loma, jonka olet viettänyt jossakin lomakodissa tai kylpylässä? Muistele tällaista lomaasi esimerkiksi miettimällä näitä kysymyksiä: Minkälainen tällainen lomasi oli, entä lomakohde? Mitä kautta päädyit tälle lomalle ja mikä taho tarjosi lomatuon sinulle? Oliko lomalla järjestettyä ohjelmaa, jos oli, niin minkälaista? Olivatko lapsesi ja puolisososi mukana? Entä keitä muita tuetulla lomalla oli samaan aikaan? Saitko kenties uusia hyviä ystäviä, ja siksi tämä loma jäi mieleesi? Mistä tuetulla lomallasi pidit eniten – mistä vähiten?

Käyttö

Keruuseen osallistuneiden muistelmien edellytetään olevan jatkossa tutkimuskäytössä ja mahdollista käyttöä koskevista rajoituksista on mainittava erikseen. Tämän vuoksi liitä lomamuistosi mukaan erillinen viesti sähköpostiosioon tai kirjoitelman yhteyteen.

- Viestissä lukee: Luovutan kirjoitukseni Työväen Arkiston muistitietokokoelmiin tutkimuskäyttöä varten. Annan luvan käyttää kirjoitustani loma-aiheisessa antologiassa. Allekirjoituksesi.
- Jos et syystä tai toisesta halua nimeäsi julki, tulee asia erikseen mainita seuraavasti: Toivon oikean nimen sijaan käytettävän nimimerkkiä ”keksimäsi nimimerkki”.

